

AZALPENAK

LANGILLIAK

LAUAXETA

Valencia eta Murcia ingurubetan kampoko langilliak barik etxekuak gura daben, lana urri dagolako. Emen osteria etxekuak-barik kapokua. Ezkertar-lotsagiak zara, bakoitzeko egiten dabe, olorik esaten da. Bafia democratik diran gauza.

"Valencia, jardín de flores...!"

Abeslari juan bediz orain atzerritarra! Eztago loraren eta larrosen kopla en-tzuteko. Gustiak orain kabernikolen etxera dator. Euzkoen aurka milla gauza esango dabe, gosej illo datoran oneik. Gero barriz eurek emen bixi ezpaziran gu-tzaz zer jasoko eta zan, dño. Nork deituten eta dautsoe orrei? Euzkotarrak ezkuaz Andalucía ta Las Hurdes gixon-argi ta buru-zoli orrein bila.

Bafia orain "esta arritutzeak. Prieto be eskan etorri zala, ikusten dabe, gaur barriz Espaňa'ko gobernuan dagola. Ez gero edozelan, txindizain batio. Gobernura lagon nai dabena, onaxe etortia naiko dau.

Kanpoko zorrizo, lotsabako, goselik orrek ona etortzen dira. Lan-egiteko ezi alperkerian, lapurretan egiteko batio. Txarrena etzau au. Emen buru ta jaube ihan gura dabe. Euzkotarrak langilliai zostoztore ipifi ta eurek bakarrak lan egin gura dabe. Emeko batzuk errrik geyen, ez kampokuak.

Bafia orain arteko bidaia zuzendutenez padzoguz, txarto gara. Gobernorial asarre dira bertoakun bakarrak lagundu bai yoko esaten ba'dogu. Beste erikjetan gura dabena zabaldutenez. Eskian datorr moltsoka arrotz zink orrek. Bateri be etzako emon biar ezer, geure anayak gosez dagozan bitartean. Neurri bakarra da-nontzak. Andalucía'sen zelako zurraka dira gero kampokorik lanera an ba'dua.

Castilla aldean badira batzuk edo batzuk onantza etorteko gusztijak esaten dabilzatenak. Emen Jauja dago-ta. Bafia zugatzak estija darijola etzaz. Belodiak len zirian, gaur argalkau daukoguz.

-Caballerito, una limosna.

-Euzkotarra zara?

-No entiendo. Hable en cristiano.

"En cristiano" itz-egingo neban txindi pillo bat emon baneutson. Bafia olako erantzuna diraustan bateri, begiko pistorik be ez. Bat bakarrak ez, asko ikusi doguz emen geure txindikak dirala-ta, bixi diranak eta gero geure aurka egiten dabena.

Geule eztakiguz "en cristiano" itz-egiten bai? eta belarri-gor egindo gagogoz Langilliai ezezik kantopile datoran aldrak dabilte emen eskan. Euzko-Langilliai batzuk eskan ibili bai, euren alkartsunaren bitarte illero eskatu bar leuke onen-besteko bat. Etxera erreziak ekarri bakotxari. Orrela jakino geunke nori emoten dautsogun geure diriburu.

Kalian emoten yakonari ardura edateko, geyanian emoten dautsogu.

-Estos vascos son unos miserables. No ayudan al pobrecito que pide limosna.

-Y cuanto tiempo lleva aqui?

-Hace tres meses que llegue.

Orixo entzungo dozu geyenetan. Cantalapiedra inguruban ederto bixi-eta dira bafia ona dator. Gobernubak eta alduak Espaňa'ren gorbenak esaten dabez. Gor-talben orrek barriz Madrid'en ederto dagoz, ez beste tokietan.

Kabernikolen artera datorr gustiak. Emen aterpiak egongo dira ta eztira bus-tiko. Kaberna barrualan ederto dagoz, gosia kenduko dautsoe: beste euzko-gauzak eta. Talde txarrik eztira orrek.

Lan-bako gustiak lan bat emon biarko dautsoegu: Ona datorran ugerdua soñe-ko ugerrak kendi, dagizela. Ezta lan txikerra be ixango! Bakotxari sei illebetian eztatsoke kenduko. Ta uger orrek kabernaten bixi-ixateko be kenduten yakoekela!

Eguneakua

INDIJAUK BÁNO BE EUZ-KOTARRAK INDIUAGO?

Londres'ko lafo ezo ozkirkirutsuk uku-tuta-edo Gandhi ospetsubak indijatarrer bu-ru, dan Gandhi entutzetsua, erreume-an-tzagaz ainka-alakak onto ezi ei dabil, eta losfrestarrak, indijatarran janzki arifakak dila-leliko ixango dala-ta, ingelandrak lez prakakaz-eta jazteko esaten ei dautse.

Gandhi bafia eza Euzko-Indijuen antze-kua, edozein tentelkeri gaitik janskiak al-datzan dabeztu emeke indijuak, lakuak, ez; arek indijo-adore gustiagaz esan dautsoe, ba, ingelandr-prakak jantziko dauzan baño lenago, burubarri ilten laketuko dautsela.

Iruña'ko jaunet Nabarra'ko erki-agindua, rri jaunarentzat auxa bai dala irakasti ederra, Gandhi indijuak londrestarrar emon eu-toen erantzuna: "ingelandar prakakaz jan-tzi baño ilta nayago dot".

Iruña'ko jaun bere egikeretatik dakigunez, bera ilta baño, nabartaren ain-tzinetako oitura gustiak iltia nayago da-bela dirudi, ba, gaur Iruña'ko ospetszeko di-ran Jaber'tar Pantzeska nabartur deum os-patsubaren aintzisko jayak ezereztuteko megiñak alegin egiten dinardutsoa; jatori jaokan garrantziagaz ospatuteko bair dan zabalundia egin daben benetako nabartar endore euzkotarrak bidezko etzan zi-jorkadak ezarten, egizko amearren oyleta-tik erantzti ta bixi garan arte gustiak gor-rotauko gauzan ama-ordiak eskuratu dau-tsan janzki linukanaz jazten... Indijuak baño be euzkotarrak indijuago?

Iruña'ko gobernu jaunak bere etako euzko endore zintzuak egin daunaren bari-ri jakiteko, Agirre'tar Joseba Andoni euzkotar aldun argiaren atzoko EUZKADI'n idatz eutsan idazki ederra irakurtua lako-rik ez, euzko-adore gustiagaz ezetariko koldarkeri barik eta gixa-zentzu oso-oso-kuagaz arek jaunet gauzak ditzotsazan gau-zak bijotzak dauen edozene gixakiri dardara eragiteko lakoxiak dira-ta; baita Iruña'ko jaunet jaunari be, bera euzko-bijotza bixi geran arte gustiak gorrotauko gauzan atze-riko ama-ordiari emonda ezpa-daukotsa!

"Ingelandar prakakaz jantziko nazar baño, il-egingo naz"—esan eban Gandhi indijo ospetsubak.

Gandhi lako euzko-indijo ospetsubak biar litzakez Euzkadi be...

URIBITARTE TAR IBON.

Euzkel - txonitzak Bilbao'n

Igaziko igandian, iragarrita egun lez, Nikola deunaren txadonan, euzkel-txonitzak egiten ahi ziran.

Ainbatzuk euzkeldun ikusi gebazan ber-tora aho euzkerako txonitzak entzutaren, Bilbao'ko Eusnache, Atxuri, ta beste toki askotatik, Nikola deunaren txadona urri-arrak euren, pozarren etorri ziran euzkeldun asko, Jaun-Goiurruen itza euzkeraz entzuten.

Azku'tar Berbiz Mirena, jaupari argi-ja da txonitzak bere ardurapian artu dau-zana, Geure eskkerrak jaun onorrer, Bilbao'ko euzkeldunak kaitik artu daben ne-kia, zelanaibetekoa eztalako, ba ardua az-tuna da, igandero txonitzak egiten jua-tia. Geure eskkerrak, eta zorionak, bai berari, ta Nikola deuneko txauburri jaunari bera.

Orain euzkendun geroago ja geyano joaten alegundi biau gara txonitzak orrek entzutera. Beste toki baten bardin jaunera entzun bear dogu, ba gozatu bertara bizar-barkimau betatugaz, geure elari ga-rantzia emongo dautsogulako.

Bakigau da danok, euzkel-txonitzak Ni-kola deunaren txadonan, igandaro bedera-tziterdijetan ixango dirala, ta ara juaten bearturik gagozala. Geure eskubetan dago arazo oneri bear daun garrantzia emotia. Eztau balio, jaupariak au, ori ta bestia

ERRIJETATIK

ARRASATE'TIK

Euzkel-IDAIZLAI.—Igari dan igan-deko EUZKADI'ko "Euzkel - Atal, eko "Arri-Gurutz," idazkiyan irakurri gendu-zan, ba, onek bidaltako berriak, ta ederk-i ditzatza ala ere. "Arri-Gurutz" idazle ede-ra.

Aspalditxibar, idazle asko ateria zaigu Arrasate'tik, ta orria idaztarekin bai gau-za ederra egin ere.

Lenago, orain bi illa inguru dirala oso gutxi irakurten zan emen Euzkel-Atala; orain osteria egunero, ta goitik beraño ira-kurri ere. Ori da euzkerearen alde lan egiti-a.

Jarraitu, ba, olantxe euzkeraz idazten, batez ere Zuk "Getarbe" jauna, egunetik egunera ikasten zuzaala argi ikusten da-ta:

"Mutil zar bat" ere agertu zan, bafia bai ixilu ere; berak jakingo du zegaitik bafia. Edozaga-tik dala be bafia, lerro onen-bitarte dei egiten diot nik, bera lagun "Getarbe," k besez jarraitu dagiyo idazten, zuben idazkiyak pozik irakurten dira-ta.

IGANDEKO BERRIYAK.—Azpaldikoa egunik ederrena egin zigun igandian, ta baina gure onto dago ere. Goxian berto-geratu gintzazan bafia arrasatzaun Durango'rta juntzazan ango Emakume-Aber-tzale-Batzak'uen jai ederra ikustera.

Batzokiak jarriz zigun eta Euzko Langille'ko Batzar Arteskarikua zan (Goian bego).

Laguntzen diegu atzegabian senide gus-tiaria.

IAJOTZAK.—Semeox bat izan due ARAKISTAIN'tar Justinak' eta bere emaste Iriondo'tar Esperantek'.

Beste mutiko bat izan due Larrañaga'-tar Jon eta bere emaste Zubizarreta'tar Julene "Aldapa" baserrikuak. Zorionak.

OSAKUNTZA.—Arrillaga'tar Ifaki Mirena, sendagiliak Elbar'ko beré ibaki etxe kinikan, osakuntza bai egin dio Zubizarreta'tar Mikel edengo Zubizarreta sendagiliaren aita?

AMA MIRARTZUBA.—Gexoetxe edo Hospital'ko leizeztazuan Ama Mirentzuba, ren bedaritzurren ostea azko ibili da, eta gaur bere eguna lez bukaera oso elezkorra egin dute.

Goizian goiz oso ederki ibili gintzazan, atsegengarri da, ba, alako jai ederra ikustea. Orain erri onetako Emakume-Aber-tzale-Batzak'ui zuzenduta itzuna au egin bai diet: "Zegaitik ekarriz cu zuelk erre Karea, anderaño euzkel-izilarri azkarra itzaldi bat emen egitera?

Emakume gaste onen itzaldi batek beria-la beteko lituke, ba, zuben Batza orretako ixen ikerrokadak, eta oriafi lotan duden Arrasateko emakume askori esnatu eraize ere bai, ta baita Batzokiru-eraizi be.

Ia, ba, Kareaga'tar Eskarne izlari askra-nra Arrasate'n, laster ikusten degun.

ITZALDIYA.—Datorren igandian Lan-daburu jaunak Batzoki onetan itzaldi bat egindo du. Itzaldi oso emakume Zubizarrera-Batzak'ko emakumak antolatu daben da.

Gure txalorik sutsubenak eurentzako dira, ba.

IKASTOLAK EZKERAZ.—Ikastola oneik asto onetan asiko dira Arrieta'tar Domaika rakasko dala. Astian egun bi ixan-go dira; astaria ta osteguna. Ordu bateko ikastia ixango da, 8,30'tik, 9,30'tara. Gogor-ekin, ba, asko-asko ikasteko.

Urrengor idazkarako gauzu ederra uzten ditugu, ta orduban jakingo dezute danok nor...

GAZTELU-ONDOKO.

Uarra.—Ugalde'tar Peli zintzutazaz emo-tzen dozun izparra kenda egin dogu, aren-tzako garaya igazita daula-ta. Gafiera erde-rakso idazkian be izparri argutu da. Zorionak Peli adizkide ta abertzale onari.

ETXE TA LURR SALDU-EROSTIA

Etxien-gain diru arrtu-emotia INTXAURRAGA'tar P.

Bilbao-Baile, 3-2 g. 11.685 Urrutiz

ERMUA'TIK

Ermua erritxikia da bafia gauza asko gertetan dira emen.

Igazi dan azilla'n 25'karrenian ixan zan gure Irakasle Sabin zanaren meza.

Meza aretan notintza uandija ikusi ge-bean, emakumetan be edozentan, eta danak Sabin'ra otoi egitera juan da. Eta Sabin'ak zerutik bidalduko dausku guri la-guntzuna, berri otoi egifagaz aberri-alde aurrera jarraitzeo.

Datorren igandian Ander deunaren jaya-spo-utako dogu. Jai au ospatuteko erriko abertzaliak pozik dagoz. Lenengo meza en-tzutera juango dira, eta gero, amaiaka igu-ruban pelota lekuban pelota-joko bai ixango da. Gaubian apari txikiren bat ixango dabe, ez edateko asunagaz bafia, Lazko-nitar Miren eibartarra, Biteri ta Ogoño-pe gero etorriko diran iztariak ardua-usnia artu eztakioen, (1) itzaldizko ixango dira, ba, aberzialtzako edarriak, gozemak. Edari oinez mozkortutzen ba-gara, oba-baño oba, ba, gure Aberríaren onerako diran edariorik.

BATZOKIKO IKASTOLEA.—Ikastola-a uarrera dia, ikasi gurako nutil asko zintzo-zinto bertaratzen dirala.

Ermua'ra eztakoz abertzaliak baka-rrak, "Margaritak" be ementxe bixi dira, ba. Onetako "Margarita" bateri Euzkadi azkenengo armazeten zala entzun neutsan. Ez "Margarita," ez; gure Euzkadi'ren ar-nazea zuria ta nirla baño senduagu da. Beraz iurri egoen, Euzkadi'ren arnazea "Margarita" lora zurijk lenago zimelduko dirala.

ELEIZKIXUNA.—Igande arrasaldian Ama Alatzgiliaren elezkixun bat ixango da, ta itzaldiz, tamalez, erderaz egindo da.

«Noizik onakua da Ermua'n erderaz txonitzak egiteko oitura ori?

Tamalgarrija benetan euzkel-erriko alabek euren ameari erbesteko izkeran ostika-ditu.

Emengo "Margaritak" euzkeldunen gauzak olako gauzak dira. (2)

Guk erderaz dela be, Ama Neskutzarena dala, txadonaratura entzun egindo dogu, bafia geure gogua beti ta beti ixango da euzkerako gogua.

PANTORA.

(1) Auriñe bai dala zintzo jokatua; ardaun mozkortutzen baño euzkertarrentz aberril-ikastis gauzak orrakorragua da ixan be-ta.

(2) Orrixeak "Margaritak" eztakik ze-lako Margaritak diran; VII garren Karla'n emaztaren jarraikidale diran ala besta-berak. Edozetara be gauza onak ez-tira, euzkereari ta Jaungoikuak euzkotarrentzak egin ebazan gauza orren besta-gorrito dautsenak ezetara be onak ezin leitzekez-eta.

BESTE JAUPA BAT.—Ander Deuna-ren egunian be jaupa ixil bat emon zan, goxeko zapiratzen eta notin asko ixan zan. Illuntzian abertzale batzuk apari eder batzuk euki ebez, orretarako, ba, iur-talde eder batzur.

EMENGO ABERTZALETASUNA.—Abertzale asko gara erri onetan bafia gus-tiok batzeko tokitu bat eztanqo. Ori-xe dalata emengo "Euzkeltzale-Bazkina" ta "Emakume-Aber-tzale-Batzak," k gogo-diarrade ianian eta orretarako Batzoki-Ar-pide bat idigiko da laster eta erri onetako abertzale txindun gus-tihei orritxo bana-dialduko dautseguz.

Ia, ba, abertzaliak, gus-tihei lagundu eta nok ondusegutxikoa dala, bafia gauza egiten da. Batzokia edegeko dogu: gixonezko obetuago laguntzen ba-dauskubetza ekandeko jarriz, gure gauza egiteko lagundu eta.